

Marsk & Muld

Farup Sogneblad

26. årgang · Nr. 3 · april- maj 2021

Marsk & Muld

Redaktionens spalte

Bladet udgives op til den 1. i alle
lige måneder.

Indleveringsfrist

er den 1. mandag i ulige måneder.

Når redaktionen mødes

2. mandag i måneden

SKAL STOFFET FORELIGGE

hos Villy Lønne på mail:

farup@farupsogn.dk

Billeder til artikler mm bedes

sendt som separate filer.

Redaktionen:

Marike Runz

Kristian Kyndi

Villy Lønne

Erling Pedersen

Gert Vejlgaard

Medlem af menighedsrådet

Layout og opsætning:

Konggå Print og Design ApS

Oplag: 400 stk.

Forside: Motivet er malet af Jeppe
Oldenborg Christensen, Farup.

Fremstillet i 2 udgaver - et sommer-
og et vintermotiv, som anvendes efter
årstid.

Marsk & Muld kan også ses på
www.farupsogn.dk

AKTIVITETSKALENDER

Marts

Den 2. kl. 19.00

Livestreaming i Borgerlokalet

Den 9. kl. 19.00

Livestreaming i Borgerlokalet

Den 16. kl. 19.00

Livestreaming i Borgerlokalet

April

Den 13. kl. 19.00

Livestreaming i Borgerlokalet

Den 20. kl. 19.00

Livestreaming i Borgerlokalet

Den 26. kl. 18.30-19.30

Generalfors. Ungdomsklubben, Borgerlokalet

Den 26. kl. 19.30-20.30

Generalfors. Farup Fæled, Borgerlokalet

Den 26. kl. 20.30-21.30

Generalfors. FSBG, Borgerlokalet

Konfirmation i Farup Kirke den 9. maj er flyttet til den 29. august kl. 10.00

RESERVATION AF FÆLLEDEN kan ske til Ulla Lassen på tlf. 40448783.

Her også mulighed for formidling af evt. forplejning og servering til festen.

SMS – kæden

Vil du med i SMS kæden og modtage oplysning om diverse aktiviteter i sognet,
send sms til 50763090

FASTE MØDER:

- Marsk & Muld holder fast møde anden mandag i ulige måneder hos Villy Lønne.
- Lokalarkivet holder fast møde torsdag i ulige uger kl. 16.00 i Farup Fæled.

Se i øvrigt aktivitetskalenderen på www.farupsogn.dk

Farup Fælle – *det bliver dejligt at komme i gang igen...!*

Det er godt nok en stille tid! Ligeledes i Farup Fælles bestyrelse. Der afholdes ingen arrangementer i huset, og det eneste gode, der er at sige om dette, er, "at så slider vi ikke på huset". Men det er jo netop dét, der var meningen med Farup Fælle – *der skulle slides på huset!* Økonomien er vi stadig meget fokuserede på, og som det ser ud nu, hænger det sammen. Det er bare *så godt*, at huset blev etableret uden bankgæld. Klap jer selv lidt på skuldrene – endnu en gang!

Hvad angår den årlige Generalforsamling, så var vi nødt til at udsætte den pga. forsamlingsforbuddet. Bøvl! Vi forventer, at der bliver løsnet op for denne begrænsning i løbet af foråret. Derfor har vi sat en ny dato, **mandag d. 26. april, 19.30-20.30** og selvfølgelig på Farup Fælle. Ifølge vedtægterne skal generalforsamlingen være afholdt inden udgangen af marts måned og varsles med mindst 14 dage. Afholdelse, der oprindeligt var annonceret til 9. februar, var ikke mulig, men en ny dato er hermed varslet.

Skulle vi blive nødsaget til at udsætte Generalforsamlingen endnu engang, vil en ny dato blive varslet via "Farup sms-kæden" og de to FaceBook sider, "Farup Fælle" og "Farup Sogn". I vedtægterne er der ikke krav til, hvordan Generalforsamlingen skal indvarsles, blot det er med 14 dages varsel. Derved vil den beskrevne form leve op til vedtægterne. Normalt plejer vi at gøre det i Marsk&Muld, men det kan være, at vi må fravige den metode.

Af forårsprojekter har onsdagsholdet en opgave med at opsætte "**Sluse-porte**" foran Farup Fælle. Det er sluse-porte, der oprindeligt har siddet i Darum Sluse. I forbindelse med at de blev udskiftet, er de kommet til Farup, og hvad vil være mere naturligt end at sætte dem op ved Farup Fælle. Området foran Farup Fælle er udtænkt og opført, så besøgende vil få oplevelsen af at "**være i marsken**" – derfor sluse-porte. De vil blive opsat, under hensyntagen til at de ikke generer udsyn og ikke er til fare for trafik og anden færdsel.

Sluseportene har en god historie med sig. Ribediget – fra Tjæreborg til Vester Vedsted – blev etableret i 1911-1915. I forbindelse hermed blev Darum Sluse bygget i 1912. Slusen blev lavet med to tykke egetræs-låger – og det er dem, der nu er i Farup, godt 100 år efter at de oprindeligt blev sat op! Portene i Darum Sluse blev skiftet i 2019, da der efterhånden var for meget slør i de hængsler, som de hang i, og de nagler, som de stod fast på. Det træ, der konstant har været under vand, er stadig intakt, mens det træ, der var over vandlinjen (og diverse jernbeslag og nagler) havde mærket "tidens tand". Men mon ikke de kan holde 100 år mere ved Farup Fælle...?

Vi ses i Farup Fælle, når vi går mod de lysere aftener, og når forsamlingsforbuddet forhåbentlig snart kan lempes. Glædelig påske til jer alle fra bestyrelsen ved Farup Fælle.

Du kan nu betale kontingent for foreningsåret 2021 til Farup Sogns Borger- og Gymnastikforening

Hvis du ikke allerede har betalt, så er mulighederne mange:

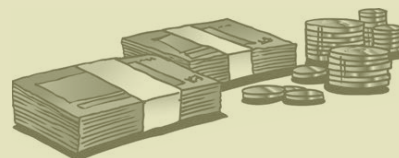
- Smut ind forbi hjemmesiden www.farupsogn.dk under punktet Tilmelding & betaling, og få det overstået. Det koster kun 100,- (det er mindre end 30 øre om dagen). Af de 100 kr. går 30,- til det blad, som du sidder og læser i nu.
- Du kan også indbetale via en bankoverførsel til reg.nr.: 7780 kontonr.: 1945948 – Den må du gerne sætte som årlig indbetaling, så glemmer du ikke at få betalt dit kontingent.
- Vil du hellere bruge kontanter (eller jyske dollars), så læg dem i en kuvert med dit navn og din adresse, læg kuverten i postkassen på Præstegårdstøften 5, eller kom ind med dem.

Betalende medlemmer er personer over 18 år, der ønsker at støtte vores aktiviteter og være med til at skabe rammerne for nogle gode oplevelser i sognet.

Kan du ikke huske, om du har betalt, så kan du skrive til foreningen på fsbg@farupsogn.dk eller sende en SMS til os på 5076-3090. Husk at anføre, hvem du er og din adresse.

Du kan naturligvis altid komme i kontakt med borgerforeningen ved ringe eller sende en SMS på 5076-3090. Du kan også maile os på fsbg@farupsogn.dk, putte et brev i postkassen eller banke på døren på Præstegårdstøften 5.

//Søren Bendixen
Formand
Farup Sogns Borger- og Gymnastikforening

Generalforsamlinger i flere af Farups foreninger

Vi prøver endnu en gang, om vi denne gang kan få lov til at gennemføre generalforsamlingerne i forhold til forsamlingsforbuddet

For foreningsåret 2020 har de tre foreninger Farup Ungdomsklub, Farup Fælled og Farup Sogns Borger- og Gymnastikforening (FSBG) valgt at afholde generalforsamlingerne samme dag og samme sted, nemlig den 26. april 2021 i Borgerrummet i Farup Fælled.

Dagsordner er ifølge foreningernes respektive vedtægter.

For alle foreninger gælder det, at forslag til ændringer af vedtægterne eller punkter til debat og vedtagelse på dagsordnerne skal sendes til foreningerne senest 14 dage før generalforsamlingen, altså den 12. april 2021.

Benyt nedenstående kontaktoplysninger:

For Farup Ungdomsklub: Jens Nielsen, Kolint 8, jni153@gmail.com

For Farup Fælled: Ole Rasmussen, Tanderup Digevej 28, or@ribedyreklinik.dk

For FSBG: Søren Høj Bendixen, Præstegårdstøften 5, fsbg@farupsogn.dk

Tidsplanen for aftenen er:

18.30 – 19.30: Farup Ungdomsklub

19.30 – 20.30: Farup Fælled

20.30 – 21.30: FSBG

Vi håber at kunne holde tidsplanen, men der vil dog være risiko for, at det kan trække ud. Der vil dog ikke blive startet tidligere, hvis en forenings generalforsamling slutter tidligere end planlagt. Der vil også være risiko for, at vi bliver nødsaget til at flytte datoen til senere på året grundet COVID-19, men dette vil i så fald blive meldt ud via SMS-listen. Sker det, så tager vi den derfra.

Modtager du ikke vores SMS'er, så send en besked til 5076-3090 med dit navn og din adresse, så sørger jeg for, at du kommer på listen. Der må naturligvis gerne være flere fra samme husstand på listen.

På foreningernes vegne
Søren Høj Bendixen.

Farup SMS-liste

Igennem nogle år har vi haft en SMS-liste, hvor vi sender besked ud til de tilmeldte om kommende arrangementer, huskere og andet nyttigt vedr. vores Farup.

Vil du gerne modtage disse beskeder, så send en SMS til listen på 5076-3090 med dit navn og din adresse, så sætter jeg dig på.

Du kan med fordel gemme nummeret i din telefon, så du kan se, at det er SMS-listen, der skriver til dig.

/Søren Høj Bendixen

GUDSTJENESTELISTE FOR FARUP KIRKE

APRIL

- 1. april Skærtorsdag: Kl. 10.00 Gudstjeneste
- 2. april Langfredag: Kl. 19.00 Liturgisk gudstjeneste med læsninger og salmer
- 4. april Påskesøndag: Kl. 10.00 Gudstjeneste
- 5. april 2. påskedag: Ingen gudstjeneste
- 11. april 1. s. e. påske: Kl. 14.00 Eftermiddagsguds-tjeneste
- 18. april 2. s. e. påske: Kl. 10.00 Gudstjeneste
- 24. april Lørdagen før 3. s. e. påske: Kl. 10.00 Lørdagsgudstjeneste
- 25. april 3. s. e. påske: Ingen gudstjeneste
- Torsdag d. 29 april: (Aftenen før store bededag). Musik og varme hveder kl. 19.00 i Kirkehuset

MAJ

- 2. maj 4. s. e. påske: Ingen gudstjeneste
- 9. maj 5. s. e. påske: Kl. 10.00 Gudstjeneste
Konfirmation i Farup Kirke den 9. maj er flyttet til den 29. august kl. 10.00
- 16. maj 6. s. e. påske: Kl. 14.00 Eftermiddagsguds-tjeneste
- 23. maj Pinsedag: Højmesse kl 10.00. Morgenkaffe inden gudstjeneste i kirkehuset kl. 9.00
- 24. maj 2. pinsedag: Kl. 14.00 fælles gudstjeneste i Sct. Catharinæ kirke
- 30. maj Trinitatis: Ingen gudstjeneste

JUNI

- 6. juni 1. s. e. trinitatis: Kl. 14.00 Eftermiddags-gudstjeneste
- 13. juni 2. s. e. trinitatis: Kl. 10.00 Gudstjeneste
- 20. juni 3. s. e. trinitatis: Kl. 10.00 Gudstjeneste
- 27. juni 4. s. e. trinitatis: Ingen gudstjeneste

NAVNE OG TELEFONER

Formand Mona Vejlgård
Farup Sønderby 5, tlf. 75424441
Sognepræst (kb.) Marike Runz,
Farup Kirkevej 6
Mail: maru@km.dk
tlf.: 75 42 16 12
mobil: 40 22 96 38
Træffes ikke om mandagen

Graver Kent Rygaard
Farup Kirkevej 46, tlf. 24405826
Kirkeværge Jens Løkkegaard
Tanderup Digevej 4, tlf. 75423008
Kasserer Vera Tønder
Tanderupvej 22, tlf. 24604351

Kirkens hjemmeside: www.farupkirke.dk

KIRKEBIL

Der kan til enhver tid bestilles kørsel til gudstjenester eller møder i Kirkehuset/konfirmandstuen. Esbjerg Taxa 75144500. Husk at bestille hjemtransport sammen med turen ud.

Det må da have været en virkelig underlig start for dig? ... var nok det mest stillede spørgsmål til mig i hele 2020.

For det er jo ingen hemmelighed for jer, der læser med, at jeg begyndte i mit embede som sognepræst i Farup, Sct. Catharinæ, Kalvslund og Obbekær kirker en lille uge, før hele landet lukkede ned tilbage i marts 2020. Den 26. februar 2020 fik jeg nøglerne til den næsten færdigrenoverede præstegård i Farup, og den 1. marts overrakte tidligere sognepræst, Elin Hjuler-Sørensen, mig nøglen til Farup kirke.

Med nøglen fulgte et stort ansvar, en stor glæde, mange forventninger, men naturligvis også mange spørgsmål, en del usikkerhed og ret store sko at fylde ud. De højtidelige indsættelsesgudstjenester blev afsluttet med en stor fest i Farup Fælle, hvor der var samlet et

hav af både fremmede og kendte ansigter. Alle nysgerige, spændte, velmenende og utroligt rare mennesker. Det har været overvældende at opleve en så stor interesse i forbindelse med mit nye embede i jeres sogne, og jeg har været utrolig taknemmelig for den store og positive opbakning. Men indeni var der en lille stemme, der spurgte mig:

"Kan jeg leve op til det hele?"

I talen fra mine to nye kollegaer sagde den ene af dem, at jeg sikkert godt vidste, at alle mennesker nu var spændte på, hvad jeg, som deres nye præst, nu kunne. Men han havde også helt ret, da han sagde, at jeg nok sidder "med en fornemmelse i maven omkring: Hvornår opdager de alt det, jeg *ikke* kan?"

Det skulle de jo helst overhovedet ikke, selvom det nok er en utopi, for jeg var for det første forholdsvis ny i præstearbejdet, og for det andet var jeg helt ny borger i Farup. Jeg vidste hverken, hvordan jeg skulle koordinere min tid, eller hvordan man sorterer affald her i byen. Sidstnævnte har jeg efterhånden heldigvis fundet ud af.

Alle de følelser, jeg indtil videre har beskrevet, er med sikkerhed ganske almindelige. Følelser, som alle mennesker får, når man påbegynder noget nyt; om det er et nyt arbejde eller at flytte til ukendte landsdele eller blot at skulle til at gå til en ny sportsgren.

"Så er jeg, eller min ansættelse, heller ikke mere speciel" – sagde jeg til mig selv.

Fuld af gåpåmod gik jeg ind i min første uge, der var fyldt med begravelse, dåb, konfirmander og gudstjeneste. Og det var en god uge. En rigtig god en af slagsen. Det er nu 1 år siden, og sidenhen har sådan en uge, i den form, ikke gentaget sig.

Ikke fordi de efterfølgende uger ikke har været gode, de har bare været helt anderledes end alt, hvad man overhovedet kunne forvente, håbe, eller forestille sig. Jeg taler selvfølgelig om nedlukningen. Spørgsmålet om, hvornår I mon opdager alt det, jeg *ikke* kan, blev lynhurtigt fejlet af vejen og skiftet ud med en milliard andre spørgsmål.

Men spørgsmålene blev ikke stillet af mig alene. Det var vores alle sammens spørgsmål, der lige pludselig væltede ind og overdøvede det hele. Det var praktiske spørgsmål, men også de eksistentielle.

Det var *alles* bekymringer og usikkerhed, der gjorde, at jeg i mit nye og fremmede liv pludselig følte den største følelse af fællesskab, på trods af at det hele skulle foregå "hver for sig".

Men hvad kunne "vi", som fællesskab, så?

Min kollega Simon fik ideen med at optage gudstjenester og samtaler, min anden kollega, Kevin, kunne sætte det hele i en ramme, og jeg kunne da lære at klippe det hele til, når optagelserne var i kassen. Vores engagerede kirkesanger i Farup, Lene, kunne synge solo til optagelserne og lave diverse reklamer på Facebook, og vores dygtige organist, Camilla, ville spille til. Kirkens graver og kirketjener, Kent, sørgede for, at alt var klar til at gå i gang og menighedsrådet satte gang i hjælp til dem, der havde brug for praktisk hjælp i denne tid. Ingen satte spørgsmålstejn ved det, vi lavede. Alle bakkede fuldt op om det.

Men vi var hele tiden nødt til at have for øje, at det ikke var noget, vi gjorde for os. Så det er kun med

jer, menigheden, der bakkede op, der gjorde det til en helhed, der gjorde, at det blev til en gudstjeneste.

En online gudstjeneste vil aldrig kunne erstatte en rigtig gudstjeneste i kirken, og det var vi fuldt ud bevidste om.

Jeg tænkte derfor på det tidspunkt over det, at der, hvis der ikke kommer mennesker i kirken, er tale om messefald. Hvad så, hvis der ikke var seere til vores

online initiativer? Så ville den gudstjeneste også falde. Falde i vasken og måske fremkalde en fornemmelse af spildt arbejde.

Og her vi nået til spørgsmålet om, hvad er det vi vil? Vi vil til enhver pris fortælle alle derude, at vi er her. Om der er brug for os eller der i en periode ikke er brug for os, så vil vi altid være til for alle, der har brug for det. Og det vil jeg aldrig definere som spildt arbejde.

Når vi nu er inde på det med online gudstjenester, så må jeg da blankt erkende, at det med optagelser og film er svært. Så det er med sikkerhed ikke noget, jeg behersker til UG.

Det krævede en del optagelser, klipninger og selvfølgelig også ommere. Det er utroligt vanskeligt at prædike og være nærværende for en menighed, man ikke kan se eller aner om ser med.

Så der var virkelig mange grunde til glæde, da vi torsdag, d. 21. maj, Kristi himmelfartsdag, endelig kunne lukke de fysiske døre op igen.

Alle de nybegynderfølelser, som jeg talte om i begyndelsen, føltes nu utrolig små, for glæden ved genåbningen var for stor. Der var udsigt til en lillebitte smule normalitet i alt det underlige og fremmede. Og den glæde fornemmede jeg også ude i sognet. Den smittede af på alt og alle. Den første gudstjeneste, vi holdt i Farup kirke efter nedlukningen, var selvfølgelig anderledes end en almindelig gudstjeneste, og det er gudstjenesterne stadig. Vi skal overholde alverdens restriktioner. Men den ér!

Og at dét er vigtigt, fandt jeg ud af til denne gudstjeneste. Da jeg stod i kirkedøren og hilste folk velkommen, betragtede jeg alle de fremmede ansigter, som jeg jo ikke havde mødt endnu, men som nu var min menighed. Fysisk tilstede. Der sad de på kirkebænkene og snakkede og grinede med hinanden på tværs af rækkerne og de nye afstandskrav. Jeg vil næsten sige, de larmede en lille smule. Jeg følte mig i et øjeblik som dengang, jeg var lærervikar og vendte tilbage til klasselokalet efter en lang sommerferie. Der var liv og glade dage, på trods af omstændighederne.

De næste mange måneder i kirken kørte mere eller mindre som smurt, og vi har fundet ud af, hvordan vi kan være sammen under de forandrede omstændigheder.

Jeg fik mulighed for at lære jer bedre at kende, at holde gudstjenester, konfirmere et hold, starte et nyt hold konfirmander op, anlægge en køkkenhave i præstegårdshaven og endelig se sort sol. Det var lidt, som om denne her nye virkelighed, som vi levede i, var blevet mere eller mindre til en vane. Til almindelighed.

Det hele var og er dog ikke slut. Med efteråret blev smittesituationen mere alvorlig, og det påvirkede også kirken. Endnu engang blev restriktionerne skærpede, og hele praktikken skulle ændres. Men med forårets erfaringer blev vi, som så mange andre, mere omstillingsparate og rettede os efter det, der nu skulle ske. Og sådan har vi været kirke lige siden, og vil stadig være det, uanset hvad der sker.

Men hvordan er det så, at være præst i Farup i denne underlige tid?

Jeg kender det ikke anderledes.

Men det, jeg kender, har jeg været utrolig taknemmelig for.

Jeg lærte, at jeg ikke er alene. Jeg lærte også, at overskuddet har sine grænser. Hos os alle, både hos mig som jeres nye præst, men også for alle andre mennesker. Dermed lærte jeg en grundlæggende forståelse for, at det er helt i orden. Det er faktisk forståeligt.

Men allervigtigst så lærte jeg nok, at det er fuldstændig ligegyldigt, hvad jeg kan, og hvad jeg *ikke* kan, men derimod vigtigere hvad jeg vil, hvad vi vil, hvordan vi kan bruge hinanden, og hvordan jeg kan være en del af det hele.

For ingen kan det hele selv, og vi har under nedlukningen så smerteligt erfaret, hvor meget vi har brug for hinanden.

Så nej, jeg kender det ikke anderledes, og derfor er det faktisk ikke underligt. Men jeg glæder mig til at lære endnu mere. Til at lære Farup bedre at kende, når denne underlige tid en skønne dag er overstået. Og jeg glæder mig til, når vi i Farup kan slå kirkedøren op igen med festlige gudstjenester, salmesang, altergang, sangaftner, tirsdagsklub, fællesspisninger, arrangementer og så meget mere, som kun fantasien sætter grænser for.

Sognepræst, Marike Runz

Bogbussen kører desværre ikke mere. Den blev stoppet pr. 1. april 2020. Den er blevet erstattet af Biblioteks-spots rundt i kommunen. Du kan læse mere om Biblioteksspot og hvor de befinder sig via dette link:

<https://www.esbjergbibliotek.dk/bibliotek/bibspot>

De små børn

Hvorfor ved jeg egentlig ikke. Men musvittens sang, mens sneen stadig dækker jorden, og frosten bider, har jeg altid forbundet med, at foråret er på vej. I år var heller ingen undtagelse. Og sammen med musvitten synger også mange andre fugle.

Frank Jæger har på humoristisk vis beskrevet det rigtigt godt. I hans sang "Bedstefar tag dine tænder på", lyder det, "Skærer vinterskægget af min hage. Fugleunger flyver op deraf. Takker mig fra landets sommertage". Det er lige sådan, det er. Mere præcist kan det ikke beskrives.

På anden måde passer linjerne også ganske godt. Vinterskægget skal snart skæres af min hage. Men det med tænderne, som bedstefar kan jeg ikke tage mine tænder på. Endnu.

Frank Jæger var også opmærksom på børnene. Han skrev "Underfulde børn med røde hår løber ud af byens senge". Det gør de også her på gaden. Også selv om alle børnene ikke har røde hår.

En gang spurgte vore søde naboer, om vi var generet af børnenes lyde. Nej. Og "generer det jer, når børnene hopper på trampolin og kan kigge ind i jeres have?". Nej tværtimod. Så kan vi jo holde øje med hinanden. Skulle hegnet ind til børnene blive for højt, så klipper vi det lidt ned. Vi har ikke noget mod andre. Heller ikke naboernes børn. Tværtimod.

I lighed med musvittens begyndende sang, så forbinder jeg også børnenes udendørs liv med forårets komme. Når jeg er ude i haven til aften og hører børnenes latter, bliver jeg så glad. Der er da ikke noget bedre end at høre glade børn lege på gaden. Det er livgivende. Nu har der været alt for stille i flere måneder. Fordi vinter og mørke har trukket børnene indenfor.

Ligesom til jul har en usynlig hånd i dag pyntet et æg og sat det på et gækkebrev. Lagt det i vores postkasse. Teksten lyder, "Det bliver godt igen".

Endelig er de underfulde børn sprunget ud af byens senge.

Og det har de heldigvis gjort i mange år. Vi håber de gør det mange år endnu, men.....

....det varer så kort. Om ganske få år er alle børnene store. Nogen er flyttet hjemmefra. Andre studerer i andre byer eller har skabt deres egen familie andet sted.

Tak til jer forældre, fordi vi må låne jeres børns glade latter.

Lisbet og Jens-Peter Knudsen

VESTKYSTENS Kronik den 12. — 1. — 1940

Kosak-Vinteren i Ribe 1813-14

Da Russerne truede med at afbrænde Farup.

Af Journalist K. H. Rosenstand, Ribe

En Læser i København, Hr. B. P. Bertelsen, har elskværdigt stillet nogle Oplysninger vedrørende Kosakkernes Besøg i Ribe og Omegn, som han er stødt paa under Læsning af „Jydsk Historie“ i Det kgl. Bibliotek, til VESTKYSTENS Raadighed. — Da jeg selv har beskæftiget mig en hel Del med samme Emne, skal jeg i det følgende sammenstille det modtagne med udførligere supplement af Oplysninger, som jeg har samlet fra forskellige Kilder og ved Museumsbesøg i Ribe.

Vinteren 1813—14 var ualmindelig haard. Det var dog ikke derfor, den blev kaldt Kosakvinteren, men fordi der i Begyndelsen af Januar dette Aar kom Kosakker op gennem Sønderjylland. Som den store Napoleons Forbundsfælle var Danmark jo i Krig med England, Rusland og Sverige, og efter Træfningen ved Sehested, den Batalje, som Hustrup jo lader sin Løjtnant von Buddinge beskrive saa drastisk, trak de danske Tropper sig op gennem Nørrejylland.

Den 9. Januar kom der Bud til Ribe, at en Afdeling paa 50 Kosaker var redet ind i Tønder, og dette Budskab spredte Skræk baade i Byen og i Omegnen. Adskillige Borgere flygtede Nord

paa til Slægt og Venner og ude paa Landet søgte mange at bringe deres Heste i Sikkerhed, fordi Rygtet fortalte, at Kosakkerne var ude efter Heste. Besøget i Ribe skulde ogsaa vise, at denne Antagelse var rigtig.

Den 10. Januar kom et Detachment paa 35 Kosakker til Ribe under Kommando af en Vagtmester og en Løjtnant. — Sidst nævnte hed Ehrlich efter hvad daværende Stiftsprovst Koefoed skriver i et Brev til Proprietær Thøger de Teilmann paa Endrupholm. — Efter en anden Beretning var hans Navn Redlich, men i hvert Fald ser det ud til, at han har kunnet bære begge Navne med Rette, thi Stiftsprovsten skriver, at han holdt streng Mandstugt, saa Byens Borgere efterhaanden kom til at føle sig mere trygge.

Kosakkerne synes bortset fra Rekvisitionerne at have opført sig helt godt inde i Ribe By, men om dette ogsaa har været Tilfældet, naar de optraadte paa egen Haand ude i Omegnen, kan nok være Tvivl undergivet.

Om egentlige Plyndringer i Omegnen har Brevskriveren dog ikke hørt Tale. Da Kosakkerne kom til Ribe hin 10. Januar, kom de frygtede, men ikke uventede,

og Byen var ikke uforberedt paa det uvelkomne Besøg. Rygtet var ilet forud, at Kosakkerne var nogle slomme Tyveknygte, og de gode Ribeborgere skyndte sig derfor at gemme deres Kostbarheder og Sølvsager paa Loftene mellem Klynene eller nedgrave dem i Haverne.

Det var en Afdeling af Don-Kosakker, der den Dag holdt deres Indtog i Ribe fra Sønderport. Blandt Kosakkerne var der imidlertid foruden en hel Del russiske Bønder ogsaa Polakker, Lithauer og Finner, men de egentlige Don-Kosakker var de mest imponerende Skikkelser.

De fleste Kosakker bar „russergrøn“ Trøje med rød Krave og blaa Benklæder med røde Striber, der stak i langskafede Støvler uden Spor. Hovedet var dækket af en russisk Hue af Skind eller Klæde, og Bevæbningen bestod af en lang Trælans med en Jernspids, Dragonsabel og den uundgaaelige Pisk, Kantschuen.

Men var Russerne imponerede, saa var Ribes Øverstbefalende, Stiftamtmand Koefoed, en Broder til Stiftsprovsten, det ikke mindre. I sin røde Uniformspragt red han de fremmede Tropper i Møde, og disse blev helt ilde til Mode ved Synet, idet de troe-

Ubehagelige var naturligvis Rekvisitionerne, der foruden Hestefattede Skotøj og Klædevarer.

De sidste var den kendte, jødiske Købmand, Moses Dessauer, hvis Navn endnu er kendt fra et Legat til Byen, Mand for at skaffe, men Byen fik rigtignok en Regning herfor paa 1427 Rigsdaler og 4 Skilling.

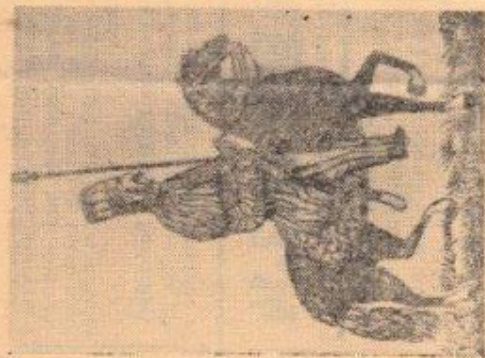
Men til Kosakkernes Ophold i Ribe knytter sig ogsaa en anden særdeles uhyggelig Begivenhed i den nærmeste Omegn. — Stiftsprovsten omtaler den i sine Breve, og man har et udførligt Billede af den fra Ribehus og Hunderup Birks Retsprotokol.

Der skete nemlig følgende:

Den 14. Januar savnedes en Kosak, og Meddelelsen herom resulterede i, at Løjtnant Redlich truede med at afbrænde Farup og Kærbel. Han blev dog afholdt fra disse skrappe Forholdsregler, da Amtmanden lovede streng Efterforskning.

Efter Stiftsprovst Koefoeds Breve var der hændet følgende: En Kosak var kommen ind i en Hytte paa Kærbel Mark Sønden for „Hedegaardsvej“. Her boede en Familie Bundesen, der bestod af gamle Hans Bundesen, hans Hustru Ane Kristine Bundesen og Sønnen Hans Hansen Bundesen (unge Hans Bundesen). Familien, der boede i et usselt Jordhus opført af Sadder eller Græstov, havde ikke noget godt Rygte, da den tidligere var mistænkt for

(Fortættets Side 6).

Kosak i Ribe 1814.

de, at Ribe var besat.

Helt saa stor var Stiftamtmanden dog ikke, da der blev Tale om at udlevere Heste, men han stod at hytte sine egne, idet han sendte sine fire Heste til Middelfart.

Kosakkerne indrettede en Blivuak ved Vandposten paa Torvet ud for VESTKYSTENS nuværende Ejendom, og de rekvirerede Hø og Halm paa Byens Bekostning. Kosten fik de bl. a. hos Gæstgiver Weis paa Byens Regning.

Fraset stor Trang til Nydelsen af stærke Drikke — de lærte hurtigt at udtale Ordet Schnaps saa temmelig fejlfrit — deres Tyvagtighed og Griethed, var det gennemgaaende godmodige Folk, der navnlig holdt meget af Børn.

Kosak-Vinteren i Ribe 1813-14

K R O N I K, fortsat fra Side 5

Marktyveri, nogle mente ogsaa for Landevejsrøveri.

Da Kosakken var ved at ride bort fra Hytten, var han blevet skudt ned af unge Hans Bundesen. Hesten løb med den blodige Sadel tilbage til Ribe, hvor der naturligvis blev stor Opstandelse.

Mistanken faldt straks paa Familien Bundesen, og Farupbønderne angav uden Skrupler Familien som de skyldige, hvorefter Egnens Sognefogder foretog Undersøgelser, der snart skulde give Resultat.

I Sengen i Hytten fandtes Kosakkens Pisk. Fra Huset førte Spor ned til en Mose en Fjerdingvej borte, og her fandt man Kosakkens Lig i en Grøft.

Ægteparret Bundesen blev straks ført til Ribe. Sønnen, unge Hans Bundesen, var flygtet, men blev snart fundet af Kosakkerne paa et Høloft i Ø. Vedsted, hvor han havde skjult sig. Samtlige implicerede blev fremstillet i Retten i Ribe hos Borgmester, Byfoged Heilmann.

Efter at have modtaget 50 Slag

ne, fordi de havde meldt dem. Om Bundesens videre Skæbne vides intet, maaske er han sluppet med Knut, da General Pettenborn allerede den 16. Januar efter Meddelelsen om Freden i Kiel rykkede Syd paa med sine Tropper.

Den 15. Januar havde Kosak Detachementet forladt Ribe medtagende 31 Heste og de øvrige Rekvisitioner, og i Ribe aandede man atter op trods den sørgelige Kielerfred med Tabet af Norge.

I Farup Fattighus døde i 1839 en Mand ved Navn Hans Frederik Bundesen, der for Alderens Skyld godt kan have været identisk med den omtalte Hans Bundesen, men man ved dog intet nærmere derom. — Stedet, hvor Bundesens Hytte laa paa Kærbøl Mark, kaldes den Dag i Dag "Bundesens Toft".

I Bymuseet paa Ribe Raadhus opbevares endnu den dræbte Kosaks Lanse og Pisk. — Et andet Minde om Kosakvinteren har man i Ribe i en morsom Tegning i Antikvarisk Samling i Hans Tavsens Hus. Tegningen, der gives omstaaende, er udført i Ribe i 1814 under Kosakkernes Besøg. —ff.

Knut aflagde Hans Bundesen fuld Tilstaaelse om Mordet.

Han forklarede i Retten, at han sammen med Faderen kom kørende hjem med et Læs Klyne fra Kalvslund, da Kosakken kom ridende og fældede Lansen imod dem. Han stod derefter af Vognen og hentede sit Gevær i Hytten. Da Kosakken satte ham Lansen for Brystet skød han ham ned, fordi han ansaa ham som en Fjende. Stiftsprovst Koefoed oplyser, at skønt Hans Bundesen næsten blev slaet til Døde, vilde han ikke oplyse, hvor han havde gemt den dræbte Kosaks Penge. Gamle Bundesen bekræftede Sønnens Forklaring og indrømmede at have været Medvider til Drabet. —

Kosakken blev begravet i Ribe, og da Kosakkerne kort efter maatte forlade Byen, tog de baa de den unge og den gamle Bundesen med sig.

I Farup aandede man lettet op, saa meget mere som Bundesens havde ladet sig forlyde med, at de vilde tage Hævn over Beboer-

Villy Lønne

Luftfotos

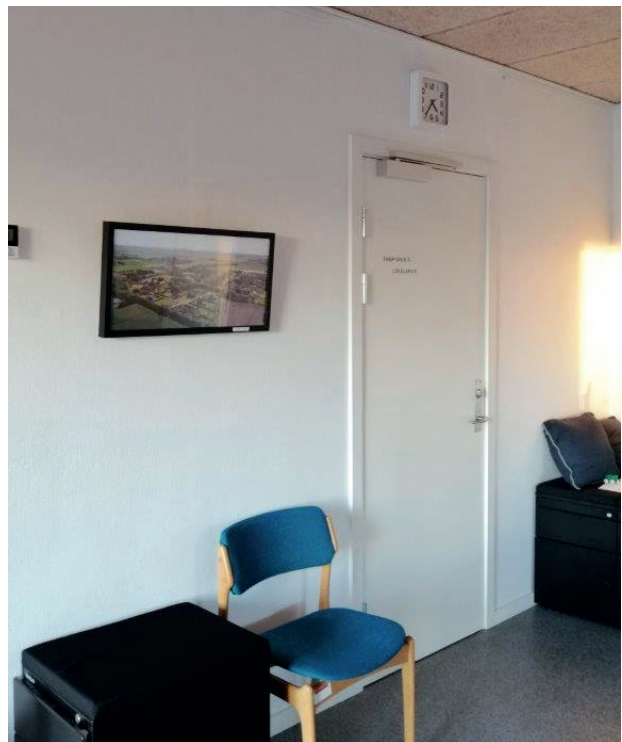
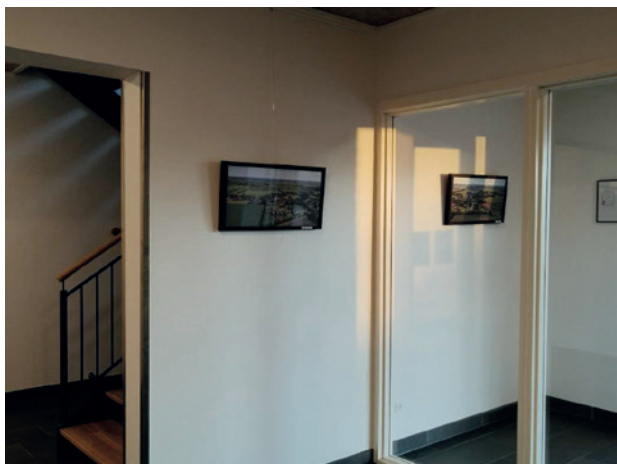
Efter anden verdenskrig fik nogle flyverinteresserede en god ide. De ville ikke kun flyve. De ville fotografere. Danmark fra set fra luften. På klare dage med flot solskin kom de. Flyet cirklede om ens ejendom. I lav højde. Nogen tid senere dukkede en sælger op. Fremviste billedserien. Og med moderat fysisk handelstalent - og held – fik sælgeren solgt nogle af de forholdsvis dyre billeder.

Det blev moderne at have - mindst - et luftfoto af sin ejendom.

Der var flere, som fløj og fotograferede. De mest aktive var nok Sylvest Jensen og Kastrup Luftfoto. I mange hjem hang derfor luftfoto af ens ejendom - fortrinsvis fra landområderne. De fleste billeder var i farver. Det er lidt snyd. En fotograf fortalte mig, at der var mange beskæftigede med at farvelægge billederne. Han viste mig elementer på ét billede med unaturlige detaljer. Jeg har fundet et sort/hvidt billede, hvor man har skrevet hvilken farve, der skal lægges.

Under alle omstændigheder var billederne spændende. Flyene gik ned i lav højde. Ejendommene blev fotograferet skråt ind fra siden. Det ændrede sig, da man omkring 1970 fik forbud mod at gå ned under - såvidt jeg ved - 300 m højde. Det blev mere over sigtsfoto.

Køer og heste på græs. Der var vaskedage. Der var nye eternittage. Hele familien var skyndsomst ilet udenfor. Havernes bede var indrammet med sirlige grusbelagte gange. Som blev revet hver lørdag.

Hvert billede fortæller et stykke Danmarks-historie. De er samlet på det kongelige bibliotek. Se dette link: <http://www5.kb.dk/danmarksetfraluftten/#zoom=10&lat=55.3&lng=10.4> Der findes andre link, men jeg synes, dette er det bedste.

I dag har droner afløst flyene. Dronerne kan gå ned i lav højde og tage skråfoto.

For ca. 10 år siden fik jeg i gave et luftfoto af vores hus. Omgivelserne til huset var stadig lidt åbne. Sidste år var tiden inde til at få fotograferet huset fra luften igen. Og sikken udvikling på 10 år.

Vi fik en fil med ca. 40 billeder fra fotografen. Mellem billederne var 5 horisontalt mod syd og vest. Fra ca. 200 m højde var sognet fotograferet. Fra sydøst til nordvest. Disse 5 billeder - ca. 60 x 30 cm - har lokalarkivet ladet indramme. De hænger nu i Fælleden. Ved den sydlige indgang og i borgerlokalet.

Men vi mangler resten af sognet. Set mod øst fra nordvest til sydøst. Så skulle nogen få besøg af en dron fotograf, vil det vække glæde, hvis dette område blev forevigt. Og ikke kun det. Også gerne enkeltområdet f.eks. Mejlbj, Hillerup osv. Om 50 år fortæller disse billeder et stykke lokalhistorie.

Jens-Peter Knudsen